

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

11 март 2010 година *

По дело C-19/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание членове 68 ЕО и 234 ЕО от Oberlandesgericht Wien (Австрия) с акт от 23 декември 2008 г., постъпил в Съда на 12 януари 2009 г., в рамките на производство по дело

Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH

срещу

Silva Trade SA,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н К. Lenaerts (докладчик), председател на състав, г-жа R. Silva de Lapuerta, г-н J. Malenovský, г-н Т. von Danwitz и г-н D. Šváby,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-жа V. Trstenjak,
секретар: г-н B. Fülöp, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 29 октомври 2009 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH, от адв. J. Zehetner, Rechtsanwalt,
- за Silva Trade SA, от адв. K. U. Janovsky и адв. T. Berend, Rechtsanwälte,
- за германското правителство, от г-н M. Lumma и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,
- за правителството на Обединеното кралство, от г-н S. Ossowski, в качеството на представител, подпомаган от г-н A. Henshaw, barrister,
- за Комисията на Европейските общности, от г-жа A.-M. Rouchaud-Joët и г-жа S. Grünheid, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 януари 2010 г.,

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

- 1 Настоящото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на правилото за специална компетентност, предвидено за договорите за предоставяне на услуги в член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74, наричан по-нататък „Регламентът“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между дружеството Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH (наричано по-нататък „Wood Floor“), установено в Amstetten (Австрия) и дружеството Silva Trade SA (наричано по-нататък „Silva Trade“), установено във Wasserbillig (Люксембург), относно иск за обезщетение при разваляне на договор за търговско представителство, изпълняван в няколко държави членки.

Правна уредба

- 3 Съгласно съображение 1 от Регламента:

„Общността си е поставила за цел поддържане и развитие на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което се гарантира свободното движение на хора. С оглед постепенното създаване на такова пространство, Общността следва да приеме, наред с друго, и мерки във връзка със сътрудничеството в областта на правосъдието по граждански дела, които мерки са необходими за стабилното функциониране на вътрешния пазар.“

4 Съображение 2 от Регламента предвижда:

„Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.“

5 По силата на съображение 11 от Регламента „[п]равилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основанийето на спора или автономията на страните изисква или предполага различен [критерий за привързване].“

6 Правилата за компетентност, установени от Регламента, се съдържат в глава II от последния, включваща членове 2—31.

7 Член 2, параграф 1 от Регламента, който е част от глава II, раздел 1, озаглавен „Общи разпоредби“, гласи:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка.“

8 Член 3, параграф 1 от Регламента, който се съдържа в същия раздел 1, гласи:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани иски [пред] съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава.“

9 Съгласно член 5 от Регламента, който се съдържа в глава II, раздел 2 от същия, озаглавен „Специална компетентност“:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

1. а) по дела, свързани с договор — [пред] съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение;

б) за целите на настоящата разпоредба и освен ако не е договорено друго, мястото на изпълнение на въпросното задължение е:

— в случая на продажба на стоки, мястото в държава членка, където съгласно договора са доставени стоките или е трябвало да бъдат доставени,

- в случая на предоставяне на услуги, мястото в държава членка, където съгласно договора услугите са били предоставени или е трябвало да бъдат предоставени;

в) ако не се прилага буква б), тогава се прилага буква а);

[...]

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 10 От акта за преюдициално запитване е видно, че на 21 август 2007 г. Wood Floor предявява пред Landesgericht Sankt Pölten (Австрия) иск срещу Silva Trade за обезщетение в размер на 27 864,65 EUR във връзка с развалянето на договор за търговско представителство, както и за компенсаторно обезщетение в размер на 83 593,95 EUR.
- 11 Wood Floor твърди, че сезираната юрисдикция е компетентна, като се позовава на член 5, точка 1, буква б) от Регламента, и поддържа, че то е упражнявало своята дейност изключително в района на седалището си, а именно Amstetten, и следователно продажбите по домовете и набирането на клиенти са се състояли в Австрия.
- 12 Silva Trade оспорва компетентността на сезираната юрисдикция, като изтъква, че над три четвърти от оборота на Wood Floor са реализирани в различни от Австрия страни и че член 5, точка 1 от Регламента не предвижда изрична разпоредба за подобна хипотеза. Според Silva Trade, след като не е възможно да се определи мястото на изпълнение на задължението, съставляващо основание за иска, тъй като това задължение е географски неограничено, посоченият член 5,

точка 1 е неприложим, а компетентността трябва да се определи на основание на член 2 от посочения регламент.

- 13 Landesgericht Sankt Pölten отхвърля възражението за липса на компетентност, като преценява, от една страна, че договорите за търговско представителство попадат в приложното поле на понятието „предоставяне на услуги“ по смисъла на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента, а от друга страна, че според австрийската съдебна практика при предоставяне на услуги в няколко страни за място на предоставяне следва да се приеме основното място на дейност на доставчика.
- 14 Silva Trade подава жалба пред Oberlandesgericht Wien, като изтъква, че въпросната австрийска съдебна практика се отнася единствено до случаите, в които различните места на доставка се намират в една и съща държава членка. То счита, че ако различните места на доставка се намират в няколко държави членки, всеки съд е компетентен единствено по отношение и в рамките на задължението, което трябва да бъде изпълнено в неговия район на действие. Ищец, който, както в конкретния случай, възнамерява да предяви всичките си иски пред един и същ съд, може да го направи единствено на основание член 2 от Регламента, така че в това производство австрийските юрисдикции няма да са компетентни.
- 15 Според запитващата юрисдикция, която възнамерява да потвърди първоинстанционното решение, прогласените в Решение от 3 май 2007 г. по дело Color Drack (C-386/05, Сборник, стр. I-3699) принципи важат и в случаите, когато различните места на изпълнение на предоставяните услуги се намират в няколко държави членки и „мястото на изпълнение“ по смисъла на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента трябва да се определи в зависимост от мястото на основната престация или от основното място на дейност на доставчика на услугите.
- 16 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че в конкретния случай търговският представител развива своята дейност преимуществено в Amstetten и че следователно основното място на дейността му по предоставяне на услуги, определено в зависимост от продължителността и значимостта на развитата в него дейност, се намира в посоченото място.

- 17 Запитващата юрисдикция обаче подчертава, на първо място, че в Решение по дело *Color Drack*, посочено по-горе, Съдът пояснява, че дадените по това дело отговори се отнасят единствено до случая, когато са налице множество места на доставка в една и съща държава членка и не засягат отговора, който следва да се даде в случай на множество места на доставка в няколко държави членки.
- 18 По-нататък запитващата юрисдикция поставя въпроса как да се определи мястото на предоставяне на услугите — а в случай че не може да се определи едно-единствено място на предоставяне — дали ищецът може по свой избор да сезира с всичките си претенции което и да било съдилище, в чийто район е извършено предоставяне.
- 19 На последно място, запитващата юрисдикция поставя въпроса дали при положение че Съдът приеме, че член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента не е приложим в случай на предоставяне на услуги в няколко държави членки, се прилага член 5, точка 1, буква а) от Регламента.
- 20 При тези условия *Oberlandesgericht Wien* решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) а) Член 5, точка 1, буква б), второ тире от [регламента] прилага ли се към договор за предоставяне на услуги и когато съгласно уговореното услугите се предоставят в няколко държави членки?

При утвърдителен отговор на предходния въпрос:

- б) следва ли посочената разпоредаба да се тълкува в смисъл, че мястото на изпълнение на характерното задължение трябва да се определя въз основа на основното място на дейност на доставчика на услугите (което се преценява в зависимост от продължителността на времето, прекарано на това място, и значимостта на разглежданата дейност);
- в) когато е невъзможно да се установи основно място на дейност — следва ли посочената разпоредаба да се тълкува в смисъл, че искът във връзка с всички произтичащи от договора претенции може да се предявява по избор на ищеца в което и да е от местата на изпълнение на територията на Общността?

2) При отрицателен отговор на първия въпрос:

прилага ли се член 5, точка 1, буква а) от Регламента към договор за предоставяне на услуги и когато съгласно уговореното услугите се предоставят в няколко държави членки?“

По преюдициалните въпроси

По буква а) от първия въпрос

- ²¹ С буква а) от първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да се установи дали член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента се прилага при предоставяне на услуги в няколко държави членки.

- 22 В това отношение следва, на първо място, да се припомни, че в Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, Съдът приема, че предвиденото в член 5, точка 1 от Регламента правило за специална компетентност при дела, свързани с договор, което допълва принципното правило за компетентност на съда по местоживеене на ответника, отговаря на целта за близост и се основава на тясна връзка между договора и компетентния да се произнесе по него съд (Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, точка 22, Решение от 9 юли 2009 г. по дело Rehder, C-204/08, Сборник, стр. I-6073, точка 32 и Решение от 25 февруари 2010 г. по дело Car Trim, C-381/08, Сборник, стр. I-1255, точка 48).
- 23 Освен това Съдът отбелязва, че що се отнася до мястото на изпълнение на задълженията, произтичащи от договор за продажба на стоки, в член 5, точка 1, буква б), първо тире Регламентът определя автономно този критерий на привързване, за да подпомогне постигането на целите за уеднаквяване на правилата за съдебната компетентност и за тяхната предвидимост. По този начин мястото на доставка на стоките се утвърждава като автономен критерий на привързване, който се прилага към всички иски, имащи за основание един и същ договор за продажба (Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, точки 24 и 26, Решение по дело Rehder, посочено по-горе, точка 33, както и Решение по дело Car Trim, точки 49 и 50).
- 24 В светлината на целите за близост и за предвидимост Съдът постановява, че правилото, установено в член 5, точка 1, буква б), първо тире от Регламента, се прилага и в случай на множество места на доставка на стоки в една и съща държава членка, като се има предвид, че само един съд трябва да притежава компетентност да разглежда всички иски, основани на договора (Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, точки 36 и 38, както и Решение по дело Rehder, точка 34).
- 25 Следва, на второ място, да се напомни, че съображенията, на които Съдът основава изведеното тълкуване в Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, впоследствие според него се оказват валидни и по отношение на договорите за предоставяне на услуги, включително в случаите, когато предоставянето на услуги не се извършва само в една държава членка (Решение по дело Rehder, посочено по-горе, точка 36).

- 26 Всъщност предвидените от Регламента правила за специална компетентност по дела, свързани с договор за продажба на стоки и за предоставяне на услуги, имат един и същ замисъл, преследват едни и същи цели и заемат едно и също място в системата, установена от този регламент (Решение по дело Rehder, посочено по-горе, точка 36).
- 27 Отношението към целите за близост и за прозрачност, преследвани чрез съсредоточаването на съдебната компетентност на мястото на предоставяне на услугите съгласно разглеждания договор и чрез определянето само на една компетентна юрисдикция за всички иски, основани на този договор, не може да е различно в случай на множество места на предоставяне на разглежданите услуги в различни държави членки (Решение по дело Rehder, посочено по-горе, точка 37).
- 28 Всъщност, освен че не би могло да намери основание в разпоредбите на Регламента, подобно разграничение би било в противоречие с целта, ръководила приемането на този регламент, който чрез уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела допринася за развитието на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, както и за доброто функциониране на вътрешния пазар в рамките на Общността, както е видно от съображения 1 и 2 от Регламента (Решение по дело Rehder, посочено по-горе, точка 37).
- 29 Предвид гореизложените съображения на буква а) от първия въпрос следва да се отговори, че член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба се прилага в случай на предоставяне на услуги в няколко държави членки.

По буква б) от първия въпрос

- 30 С буква б) от първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска от Съда да се установи въз основа на какви критерии следва да се определи мястото на изпълнение на характерното задължение, а вследствие на това и кой е

съдът, компетентен да разгледа всички основани на договора иски в случай на предоставяне на услуги в няколко държави членки в съответствие с член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента. Предвид фактическия контекст по главното производство този въпрос следва по-специално да се разбира в смисъл въз основа на какви критерии следва да се определи това място при договор за търговско представителство.

- 31 В това отношение, на първо място, следва да се припомни, че в Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, относно продажбата на стоки Съдът постановява, че в случай на множество места на доставка на стоки по принцип за целите на прилагането на правилото за специална компетентност по делата, свързани с договори, което е залегнало в член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента, е необходимо за място на изпълнение да се приеме мястото, което гарантира най-тясна връзка между договора и компетентния съд, като по общо правило в най-тясна връзка се намира мястото на основната доставка (Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, точка 40).
- 32 Поради съображенията, изложени в точки 25—28 от настоящото решение обаче, същото разрешение се прилага *mutatis mutandis* в рамките на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента.
- 33 Следователно в случай на множество места на доставка на стоки по принцип за целите на прилагането на правилото за специална компетентност по делата, свързани с договори, което е залегнало в член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента, е необходимо за място на изпълнение да се приеме мястото, което гарантира най-тясна връзка между договора и компетентния съд, като по общо правило в най-тясна връзка се намира мястото на основната доставка.
- 34 На второ място, следва да се поясни, че по договор за търговско представителство търговският представител извършва характерната за договора престация и съответно за целите на прилагане на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента изпълнява предоставяните услуги.

- 35 Всъщност съгласно член 1, параграф 2 от Директива 86/653/ЕИО на Съвета от 18 декември 1986 година относно координирането на правото на държавите членки, свързано с дейността на самостоятелно заетите търговски представители (ОВ L 382, стр.17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 6, том 1, стр. 176) търговският представител е упълномощен да договаря продажбата или покупката на стоки от името на принципала и при необходимост да договаря и сключва такива сделки от името и за сметка на принципала. Освен това съгласно член 3 от тази директива търговският представител „трябва [...] да полага подходящи усилия да преговаря и при необходимост да сключва сделките, за които е [упълномощен,] да съобщава на своя принципал цялата необходима информация, с която разполага [и] да се съобразява с разумните инструкции, дадени му от неговия принципал“.
- 36 Следователно, за да се приложи предвиденото в член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента правило за специална компетентност по делата, свързани с договори в случай на множество места на предоставяне на услугите от страна на представителя, под „място на изпълнение“ по принцип следва да се разбира мястото на основното предоставяне на услуги от представителя.
- 37 На трето място, е важно да се открие в зависимост от какви критерии трябва да се определи мястото на основното предоставяне на услугите, когато тези услуги се предоставят в различни държави членки.
- 38 Предвид целта за предвидимост, изложена от законодателя в съображение 11 от Регламента, и предвид текста на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента, по силата на който определящо е мястото в държава членка, където „съгласно договора“ услугите са били предоставени или е трябвало да бъдат предоставени, мястото на основното предоставяне на услугите трябва да се изведе, доколкото е възможно, от разпоредбите на самия договор. По този начин в контекста на договор за търговско представителство въз основа на този договор следва да се установи мястото, в което представителят трябва основно да извършва дейността си за сметка на принципала, състояща се във водене на преговори и при необходимост в сключване на сделките, за които е упълномощен.
- 39 Определянето на мястото на основно предоставяне на услугите в зависимост от избора на страните по договора отговаря на целта за близост, при положение че това място се намира в естествена връзка със съществуването на спора.

- 40 Ако разпоредбите на договора не позволяват да се определи мястото на основно предоставяне на услугите, тъй като предвиждат множество места на предоставяне или не предвиждат изрично специално място на предоставяне, но представителят вече е предоставил подобни услуги, следва субсидиарно да се вземе предвид мястото, в което той действително е развивал преимуществено дейността си в изпълнение на договора, при условие че предоставянето на услугите в посоченото място не е в противоречие с волята на страните, видна от разпоредбите на договора. За тази цел могат да се вземат предвид някои фактически аспекти по случая, по-специално като продължителността на прекараното на тези места време и значимостта на извършената в тях дейност. Сезираната национална юрисдикция следва да определи своята компетентност въз основа на представените ѝ доказателства (вж. Решение по дело Color Drack, посочено по-горе, точка 41).
- 41 На четвърто място, в случай на невъзможност да се определи мястото на основно предоставяне на услугите въз основа както на разпоредбите на самия договор, така и на неговото действително изпълнение, това място следва да се установи по друг начин, който е в съответствие едновременно и с целта за предвидимост, и с целта за близост, преследвани от законодателя.
- 42 С оглед на това за целите на прилагане на член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента, за място на основно предоставяне на услугите на търговския представител следва да се приеме мястото, в което се намира неговото седалище. Всъщност това място винаги може да се установи със сигурност и следователно е предвидимо. Освен това, при положение че представителят най-вероятно предоставя в него немалка част от своите услуги, то е във връзка на близост със спора.
- 43 С оглед на всички изложени по-горе съображения на буква б) от първия въпрос следва да се отговори, че член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламента трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на предоставяне на услуги в няколко държави членки компетентен да разгледа всички основани на договора иски е съдът, в чийто район се намира мястото на основно предоставяне на услугите. В случай на договор за търговско представителство това място е мястото на основно предоставяне на услугите на представителя, произтичащо от разпоредбите на договора, а при липса на такива разпоредби, от действителното изпълнение на този договор и, при невъзможност за определяне на мястото на това основание, мястото, в което се намира седалището на представителя.

По буква в) от първия въпрос и по втория въпрос

- 44 Предвид отговорите на букви а) и б) от първия въпрос не е необходимо да се отговаря на буква в) от първия въпрос, нито на втория въпрос.

По съдебните разноски

- 45 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че тази разпоредба се прилага при предоставяне на услуги в няколко държави членки.
- 2) Член 5, точка 1, буква б), второ тире от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на предоставяне на услуги в няколко държави членки компетентен да разгледа всички основания на договора искове е съдът, в чийто район се намира мястото на основно предоставяне на услугите. В случай на договор за търговско представителство това място е мястото на основно предоставяне на услугите на представителя, произтичащо от разпоредбите на договора, а при липса на такива разпоредби, от действителното изпълнение на този договор и, при

невъзможност за определяне на мястото на това основание, мястото, в което се намира седалището на представителя.

Подписи